

Stalin meče nove armade na Finsko, da do danes so Finci strli vse napade

Domače vesti

DIKTATOR HITLER ODREDIL POTOP BOJNE LADJE

Indijske province dobile governerje

CHAMBERLAIN POHVALIL JUNAŠTVO FINSKIH ČET

Finske obrežne baterije bombardirale in potopile rusko bojno ladjo. Finski brambovci porazili ruske čete v bitki in zasegli več sovjetskih tankov. Tisk v Moskvi srdito napada Ligo narodov. Francoska pomoč finski republiki

HELSINKI, 18. dec.—Sinočnje poročilo se glasi, da so od zadnjega četrtka nepretrgoma in silovito bombardirali ruske pozicije na istmu nad Leningradom, nakar so včeraj izvršili celo vrsto napadov z novimi tanki, a zaman so bili vsi napadi. Finski brambovci so strli vse napade do danes in sovjeti tamkaj silne izgube. V bitki so Rusi izgubili tamkaj 30 tankov, med katerimi je bil nekaj po 30 ton težkih. Edini na skrajnem finskem severu namenjajo sovjeti nekaj vojakov.

MOSKVA, 17. dec.—Glavno komunistično glasilo Pravda je v obdobju Združene države, ki so povzročile izključitev Rusije iz Lige narodov s pritiskom na ameriške latinske republike.

LONDON, 18. dec.—Današnje poročilo se glasi, da je angleška podmornica potopila rusko bojno ladjo, ki se je nahajala v južni delu Barentsovega morja. Obenem je bil tamkaj izločen velik angleški letalski nalet na nacistične ladje.

HELSINKI, Finska, 16. dec.—Po poročilu obojestrane sile je sinoči izbruhnila nova bitka, ki so jo vodili ruski letalski in obrežni vojski. Finske čete so zasegle veliko število tankov in bojnega materiala. Finski letalski so istočasno bombardirali rusko motorno kolo, ki je vozila municijo in živila v vojsko na fronti v pokrajini Petsami.

Poročilo naj bi srditi bitki zadnjih dneh je bil distrikt Petsami, ki je oddaljen o 25 milj od jezera Ladoga. Finske čete so razbile ceste, ki so vodile v ta distrikt, in poglnele vse vojaške opreme. Del ruske armade v tem distriktu je bil uničen.

Finski zunanji minister Vajner je sinoči v svojem govoru po radiu izjavil, da mir ali nadaljevanje vojne zdaj zavisi od sovjetske Rusije. Finci so pripravljene na pogajanja za mir, toda borili se bodo do zadnjega moža, če bo Sovjetska unija vztrajala v svoji kampanji, katere cilj je podjarmljenje finske republike. Pogajanja se bodo vršila na osnovi načela, da imajo mali narodi pravico neodvisnosti. Tanner je omenil, da je Moskva že zavrnila medenarodno posredovanje v konfliktu med Finsko in Ligo narodov.

Ruski vojski, katere so Finci priporočili, da pomanjkanje živila v armadi. Izjavili so, da niso dobili mesa, odkar so bili poslani na fronto. Dalje so povedali, da za četami stoji ruska policija in jih potiska v bitke. Ako se upirajo, začnejo streljati nanje.

MOSKVA, 16. dec.—Poročilo iz glavnega stana poveljstva ruske oborožene sile v Leningradu pravi, da so ruske čete okupirale Leningrad, središče industrije in kmetij v severni Finski. Na fronti pa so ruske čete na južni fronti pa so zasedle Leppasalmi. Na fronti na karelijski zemlji ožini ruske čete še vedno prodirajo naprej.

Sovjetski tisk je objavil poročila iz Ženeve glede izključitve Rusije iz Lige narodov. Ta navlaščajo, da je Liga narodov orodje britsko-francoskega bloka. Poročila o izključitvi Rusije iz Lige narodov niso bila objavljena na prvih straneh sovjetskih časopisov.

Sovjetski tisk grmi, da so predstavniki v Ligi narodov včlanjenih držav, zlasti pa delegatje Velike Britanije in Francije, ponovno demonstrirali svoj cinizem in hinavščino. Točili so krokodilove solze zaradi usode Finske z namenom, da podajšajo vojno na Finskem. To je nadaljnji dokaz o gnolbi Lige narodov in pokvarjenosti onih, ki jo dominirajo.

Pariz, 16. dec.—Francija se je pričela pogajati s Finsko glede pomoči v njeni borbi proti ruskim agresorjem, se glasi: vest iz zanesljivih virov. Zalagala jo bo z orožjem, strelivom in drugim bojnim materialom na podlagi v Ženevi sprejete resolucije glede izključitve sovjetske Rusije iz Lige narodov.

Nota, ki jo je poslala finska vlada v Pariz, urgira francosko vlado, naj ji začne takoj pošiljati orožje. Krogi, ki imajo tesne stike z zunanjim uradom, so izjavili, da bo Francija storila vse, kar bo mogla, da podpre Finsko v obrambi njene neodvisnosti in svobode.

Komunistični izgredi v Belgradu

Protesti proti imperialistični vojni

Belgrad, 16. dec.—Komunistični demonstranti so napadli policijo s kamenjem, ko jih je skušala razpršiti. Dve osebi sta bili ubiti, trideset ranjenih v bitki s policijo in 60 aretiranih. Ti so bili obsojeni na trideset dni zapora vsak.

Študentje in delavci so se pojavili na ulicah z zastavami in napisli s protesti proti "kapitalistični" in "imperialistični" vojni. Ko jih je policija pričela razganjati, so jo napadli s kamenjem in nekateri so začeli razbijati šipe v oknih trgovin.

Avtoritete so prepovedale študentske shode in zborovanja. Zveza demokratičnih študentov pa je začela trebiti komuniste iz svoje srede in pobijati komunistično propagando. Obdolžitve se slišijo, da komunisti dobivajo podporo iz Nemčije za financiranje komunističnih aktivnosti.

Irska terorista obsojena na smrt

Birmingham, Anglija, 16. dec.—Peter Barnes in James Richard, člana Irske republikanske armade, teroristične organizacije, sta bila obsojena na smrt na obtožbo, da sta položila bomba v Coventryju 25. avgusta, ki je eksplodirala in ubila pet oseb. Nekaj ur po obsodbi sta eksplodirali dve bombi v dveh gledališčih, ki pa nista povzročila velike škode in ranjeni ni bil nihče.

Ameriška letala dospela v Francijo

Pariz, 16. dec.—Prva letala, katere je Francija kupila v Ameriki po preklicu embarga na izvoz bojnega materiala v zavo-

Dva nova grobova na zapadu

Cle Elum, Wash. — Zadnje dni je tu umrl Joe Mastnak, star 65 let in rojen v St. Rupertu pri Celju na Štajerskem. V Ameriki je bil 29 let in v starem kraju zapuščal ženo in dva sinova, tu pa nekaj sorodnikov. Bil je član in večkratni odbornik društva 371 SNPJ, ki mu je priredilo lep pogreb. — Dne 3. decembra je naglo umrl Maka Dolinar, star 69 let in rojen v Lučah pri Gorjem gradom na Štajerskem. Bil je samaki in bival je v Ameriki čez 30 let.

Newyorške novice

New York. — Fani Pirnat, žena Mihe Pirnata, je pred dnevi tako nesrečno padla, da si je zlomila nekaj reber. Zdravi se doma. — V Fly Creeku, N. Y., je 25. nov. umrl Andrej Klun, doma od nekod na Krasu. Pred 19 leti je prišel iz Colorada in tu zapuščal ženo, sina, hčer in štiri vnuke, v starem kraju pa brata.

Se ena avtna nesreča

Cleveland. — Iz Brockwayja, Minn., je prišla vest, da se je tamkaj pri avtomobilski nesreči ubil 25-letni Gust Blenkuš, rojen v Ameriki in nečak tukajšnjega slovenskega kanonika Omana ter dr. M. Omana. Kanonik Oman se je odpejal v Minnesoto k pogrebu, ki se je vršil 16. decembra.

Clevelandke vesti

Cleveland. — Rojakinja Julija Tomšič je 14. t. m. padla na ledenih tleh in si je zlomila levo roko v zapetju. Odpejali so jo v bolnišnico.

Frey oplazil delavski odbor

Revizija Wagnerjevega zakona

Washington, D. C., 16. dec.—"Večina članov federalnega delavskega odbora in njegovih uslužbencev ni sposobna za nepristransko izvajanje Wagnerjevega zakona," je dejal John P. Frey, načelnik departmanta kovanarskih unij Ameriške delavske federacije, pred člani kongresnega odbora, ki preiskuje poslovanje tega odbora. "Odbor je naredil več škode delavskemu gibanju v tej deželi nego katerakoli protinijaska organizacija."

Frey je očital članom odbora pristranost v prilogi Kongresu industrijskih organizacij, kateremu predseduje John L. Lewis. Ti so s svojimi odloki pokazali, da se navdušujejo za vladno obliko delavskih unij, ne pristojevoljno. Frey je rekel, da skuša Lewis zbrati sklad \$800,000 za politično kampanjo v prihodnjem letu. V zadnji predsedniški volilni kampanji je zbral pol milijona dolarjev in s tem pomagal k izvolitvi Roosevelta. Leto pozneje je odprto očital Rooseveltu, da je pozabil na obveznost napram unijam CIO, ki so pomagale financirati njegovo kampanjo.

Frey je trdil, da je delavski odbor podal več odlokov, s katerimi je odprto kršil pravice delavcev v izbiranju organizacij, ki naj bi jih reprezentirale pri kolektivnih pogajanjih z delodajalci. Izjavil je, da bo kongresnemu odboru predložil konkretne dokaze, da podpre svojo trditev.

Joe Ozanič, predsednik progresivne rudarske unije (ADF), ki je v konfliktu z Lewisovo rudarsko unijo UMWA, je tudi pred odsekom očital delavskemu odboru pristranost v razsodbah in zahteval revizijo Wagnerjevega zakona in omejitve oblasti delavskega odbora.

Naciji zasegli estonski parnik

Berlin, 16. dec.—List Angriff, glasilo ministra propagande Goebbelsa, poroča, da je nemška bojna ladja zasegla estonski tovorni parnik, ki je bil na poti iz Tallina v Stockholm, in ga otvedla v Memel. Na krovu tega parnika se je nahajalo 110 Poljakov, med temi več vojaških častnikov, ki so bili internirani v Estoniji.

jejavane države in revizije nevarnostnega zakona, so dospela v Francijo. Ameriške letalske tovorne so dobile nova naročila glede gradnje letal od Francije.

Montevideo, Urugvaj, 17. dec.—"Žepna" bojna ladja Admiral Graf Spee je bila razstreljena in potopljena tri milje zunaj tega pristanišča in s tem se je izognila bitki z angleškimi bojnimi ladjami, ki so prežale nanjo na morju. Poveljnik ladje Hans Langsdorff in člani posadke so se rešili predno se je ladja potopila. Zdej so na poti proti Buenos Airesu, Argentina, kjer jih bodo argentinske oblasti pridržale.

Langsdorff je poslal brezov urugvajskim avtoritetam, ko se je ladja umaknila iz pristanišča. Pritožil se je, da je moral odrediti potop ladje, ker ni bilo drugega izhoda, da reši člane posadke.

Hans Langsdorff, poveljnik nemške bojne ladje, je orisal bitko z angleškimi križarkami. Prvo angleško križarko Exeter je oplazil zadnje sredo v bližini brazilskega obrežja. Ker ni mogel priti v stik z ladjo Tacoma, da dobi kurivo, se je obrnil proti jugu. Ko je ladja Graf Spee dospela v bližino urugvajskega obrežja, je Langsdorff oplazil dve drugi angleški križarki — Achilles in Ajax, ki sta takoj pričeli bombardirati nemško bojno ladjo. Angleški topničarji so dobro merili in skoro vsaka krogla je zadela. Jekleni šklop nemške bojne ladje je bil kmalu prevrtan. Ko je dobila že veliko lukenj in so krogle ubile ter ranile več članov posadke na nemški bojni ladji, je dal Langsdorff povelje glede umika v urugvajsko luk, kamor je dospela težko poškodovana.

Francija osvaja Hitlerjeve metode

Pari, 16. dec.—Jean Giraudoux, komisar za informacije, je v svojem govoru pred člani Ameriškega kluba dejal, da Francija posnema nekatere Hitlerjeve metode v vojni z Nemčijo in to deloma pojasnjuje neaktivnost na zapadni fronti. Te metode povzročajo psihološko razpadanje v sovražnih vrstah, da so pripravljene na kapitulacijo pred pričetkom militaristične akcije. "Taka je Hitlerjeva vojna in tudi naša in zdi se mi, da je nam v korist," je rekel Giraudoux.

Francoska zbornica odobrila proračun

Pariz, 16. dec.—Francoska državna zbornica je soglasno odobrila civilni proračun v višini \$1,981,500,000. Edouard Herriot, predsednik zbornice, je v svojem govoru naglašal značilnost soglasne odobritve proračuna. Finančni odsek bo pričel razpravljati o militarističnem proračunu v tork.

London, 16. dec.—Državni tajnik Indije in Burme Zetland je naznanil v zbornici lordov, da so bili imenovani governerji v sedmih indijskih provincah, kjer so vlade pod dominacijo Vaeindijskega kongresa, stranke nacionalistov, katere vodja je Mohandas K. Gandhi, resignirale pred nekaj tedni. "Rezultat je v nasprotju z našimi željami," je dejal Zetland. "Kazalec na uri je bil s tem potanjen nazaj."

Zetland je priznal, da se politični nepokoj širi v Indiji. Nemška propaganda je deloma odgovorna za to, ker hoče uveriti domaćine, da jim nacijska Nemčija lahko prinese svobodo. Kljub tej propagandi indijski knezi in večina ljudstva oboja zločine nacijske.

Glede političnih situosti je Zetland dejal, da ljudske vlade uspešno in normalno funkcionirajo v Punjabu, Bengal in Sindu. V provinci Asami, kjer je predsednik vlade resigniral pod pritiskom Vaeindijskega kongresa, je bila ustanovljena nova vlada, kateri načeluje Muhammad Saadulla, v ostalih sedmih provincah pa so bili imenovani governerji.

Nacionalisti so povečali agitacijo, da Indija dobi neodvisnost od Velike Britanije. To je cena, katero so postavili za kooperacijo z Angleži v vojni z Nemčijo. Izjava lorda Lithlingowa, podkralja Indije, da mora biti vprašanje neodvisnosti odloženo, dokler ne bo vojna končana, jih je razkačala.

Predstavniki Vaeindijske muslimanske lige in voditelji nacionalistov se bodo sestali prihodnji teden na konferenci z namenom, da poravnajo spor. V Indiji, ki ima 350,000,000 prebivalcev, živi 80,000,000 muslimanov.

Angleški premier na zapadni fronti

Letalska bitka nad nemškimi otoki

London, 16. dec.—Tu poročajo, da je premier Chamberlain odletel iz Londona v Francijo, da obišče kraje na zapadni fronti, kjer so koncentrirane angleške čete. On hoče dobiti informacije na licu mesta, "kakšna je prav za prav vojna na zapadni fronti."

Angleški vojaški letalci so ponovno invadirali ozračje nad nemškimi otoki, kjer so pomorske letalske baze. Ti so Borkum, Sylt in Nordeny. Poročilo letalskega ministra se glasi, da so Nemci v bitki z Angleži, ki se je vršila nad enim teh otokov, izgubili šest letal, tri angleška pa so bila poškodovana.

(Nemško poročilo o bitki je v konfliktu z angleškim. To pravi, da je bilo deset angleških bombnikov uničenih, Nemci pa so izgubili samo eno letalo.)

Angleški letalci so vrgli več bomb na nemško letalsko bazo pri Syltu. Dalje so bombardirali baze ob otoku Borkumu.

Santiago, Čile, 16. dec.—Avtoritete so naznanile, da je britska križarka Despatch zasegla nemški tovorni parnik Duesseldorf.

Berlin, 16. dec.—Militaristične oblasti so naznanile, da bo odslej naprej zaprta meja med Nemčijo, Holandsko, Belgijo, Švico, Dansko in Luksemburgom od osme ure zvečer do sedme ure jutraj dnevno. Avtoritete hočejo s to odredbo preprečiti prehod meje špionom in hotapcem.

Ruski napadi na švedske socialiste

Sužnji in najeteži kapitalistov

Moskva, 16. dec.—Govorniki na tukajšnji radiopostaji so spali ožnj in žveplo na člane švedske socialne demokratične stranke in njih glasilo.

"Sužnji in najeteži kapitalističnih in imperialističnih interesov so silno predrzni v blatenju slavne rdeče armade, ki je s tako nesebičnostjo prišlo na pomoč demokratični finski republiki," so grmeli govorniki. "Takozvani socialisti na Švedskem so padli tako nizko, da se njih glasilo lahko primerja najboljšim listom, ki izhajajo v Parizu. Ves svet in tudi švedski narod bo prišel do spoznanja in moral priznati nesebično delo Sovjetske unije in njene armade."

Browder izžvižgan na dijaškem shodu

Cambridge, Mass., 16. dec.—Earl Browder je bil večkrat prekinjen in izžvižgan, ko je govoril pred dijaški Tehnološki institut in napadal Ligo narodov ter opravičeval rusko invazijo Finske. Rekel je, da je Liga narodov vstala iz groba, da obsodi Sovjetsko unijo in začne sveto vojno proti nji. Vojna proti Finski je bila potrebna, "ker Finci niso hoteli dati sovjetski vladi garancij glede zaščite Leningrada."

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna na Zdravstveno društvo (even Chinese) in Canada
\$6.00 na leto, \$2.50 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; in Chicago
in Cleveland \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; in New York
\$9.00.Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.Cene glasilov po dogovoru.—Kopirani dopisi in namerošeni
glasniki se ne vrstijo. Kopirani literarni vsebini (črtice, po-
vsti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v sloboju,
če je priložil poštino.Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communica-
tions and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vas, kar ima stik s listom

PROSVETA

2057-48 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oglede na primer (December 31, 1939), poleg vsega
imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla na-
ročnina. Ponovito jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

136

Dve obliki davka

Nekaj poročajo, da v prihodnjem zasedanju kongresa, ki se odpre 3. januarja, ne bo nobene večje izpremembe v federalnem davčnem zakonu. Predsednik Roosevelt je baje obljubil velikemu businessu, da nadaljnega davčnega bremena ne bo to pot in business naj se brž podvize s povečanjem in pomnožitvijo obratov.

To je dobro za veliki business (velike privatne korporacije), če je to res, slaba se pa obeta za brezposelne reveže. Relativni buget so že letos precej stisnili, kar pomeni, da ima vlada premalo dohodkov. Če bi zvišali dohodninski davek na individualni in korporacijski dobiček, bi bilo več dohodkov za prehrano brezposelnih revežev.

Če je torej vlada obljubila profitojemalcem, da zanje ne bo večjega davka v prihodnjem letu, ni s tem rečeno, da večjih davkov sploh ne bo. Razumeti je treba, da v Ameriki sta dve vrsti davkov; prvi so javni davki in teh je dolga vrsta, drugi pa so privatni in indirektni davki, ki jih pobirajo profitojemalci od vseh onih, ki eksistirajo od mezd in plač.

Sleheri dolar, ki gre za dividende, obresti in rent, je indirektni davek, katerega plačujejo oni, ki ne prejema dividend, obresti in rentine. To je davek, ki ga plačujejo oni milijoni Američanov, ki ne posedujejo kapitala—in plačujejo ga kot privilegij, da smejo delati in živeti od privatnega kapitala, ki je v rokah velike manjšine.

Privatni kapital s svojimi privilegiji — ki diktira veliki večini prebivalcev Amerike, kdaj lahko delajo in koliko smejo zaslužiti — je diametralno nasprotje politični demokraciji in civilni svobodi. Naloga ameriškega ljudstva je, da odpravi ekonomske privilegije pol milijona kapitalistov in businessmanov ter demokratizira ameriško ekonomijo. Potem šel bo v Ameriki popolna demokracija.

Pomanjkljiva demokracija

Poudarili smo že večkrat, da splošna in enaka volilna pravica še ni merilo za demokracijo. V praksi se ta pravica zelo rada zlorablja v interesu raznih privilegiranih manjšin in to se dogaja z reakcionarnimi volilnimi zakoni in volilnimi sistemi.

Volilni sistemi v Združenih državah — vsaka država ima svojega in razlika je tudi v mestih — so večinoma še zelo arhajski, zastareli, nepopolni in v mnogih primerih naravnost krivični. Volitve za predsednika republike niso direktne in lahko se zgodi, da manipulirana manjšina glasov izvoli predsednika. Skoro povsod velja navadna večina glasov in ta večina je lahko tudi manipulirana, da je manjšina večina, dočim manjšinske stranke nikdar ne pridejo do zastopstva.

New York, največje mesto v Ameriki in drugo največje mesto na svetu, je v tem oziru izjema. Tam imajo že nekaj let sistem proporcionalnega predstavitva. Ta volilni sistem je najdemokracnejši, ker daje tudi manjšinam pravico do zastopstva in glasu v zbornici. Stranka ali lista, ki prejme sorazmerno največ glasov, dobi največ zastopnikov, ostale stranke ali liste pa dobe po toliko zastopnikov kolikor proporcionalno prejmejo glasov.

Na primer pri zadnjih volitvah za mestno zbornico v New Yorku je bilo po proporcionalnem sistemu izvoljenih 14 demokratov, dva republikanov, dva člana delavske stranke, dva fuzionista in eden neodvisnik. Če bi bili volili po prejšnjem starem sistemu navadne večine, bi bila demokratska Tammany Hall dobila vso zbornico v svoje roke, ker je skoro povsod imela največ glasov.

Res je, da so po proporcionalnem sistemu šteli glasove teden dni, in res je tudi, da opozicija ne bo dosti opravila, toda opozicija bo imela besedo in lahko bo kritizirala večino in ji gledala na prate, kar tudi nekaj šteje; tamenitski demokratje v New Yorku ne bodo več mogli uganjati takšne korupcije in škandalov kot so jih bili vajeni pred leti.

Proporcionalni volilni sistem je najboljši v politični demokraciji in želeli bi bilo, da se ta volilni sistem razširi tudi na Chicago in druga velika mesta v Ameriki, ki ga še nimajo. Važno pri tem sistemu je to, da ni izgubljen noben glas, ki je pravilno oddan; glasovi, katerih je premalo za enega zastopnika, se pripisujejo drugemu kandidatu.

Glasovi iz
naselbin

Naloga leta 1940

Auburn, Ill.—Naše društvo 335 SNPJ bo na Silvestrov večer imelo veselico v Uinskijevi dvorani, na katero ste vabljeni vsi. Kakšnih govornikov ne bomo imeli, vsakemu pa bo dana prilika, da se bo lahko izrazil v dobrobit društva 335.

Če bi bil jaz govornik, bi vam povedal sledeče:

Leta 1940 naj bi cilj vseh ameriških delavcev tesnejša kooperacija. Posebno pa je dolžnost nas Slovencev prvič, da združimo vse slovenske podporne organizacije, ki smo jih zgradili v zadnjih 50 letih. Drugič je naša resna dolžnost, da delujemo za združenje CIO in ADF. Brez tega združenja ne bo solidarnosti, ne sloge, še manj pa uspeha na strani naših mednarodnih delavcev. Tako počepljeni kot smo danes, smo dobrodošli le našim izkoriščevalcem. In to lahko in tudi prav gotovo občuti vsak zaveden delavec, posebno pa še mi ilinoški premožarji. Ta naloga mora biti rešena, in sicer čim prej, tem bolje. In rešiti je ne bo nihče drugi kot mi delavci sami. Torej naprej za združenje!

Leta 1940 so tudi splošne volitve. Kaj in kako bomo mi delavci in farmarji volili, ker nismo organizirani v lastni politični stranki? Ali bomo za sistem, ki je vladal od 1920 do 1932, ki nas je vse poglaval na cesto s praznimi želodci, poleg tega pa trdil, da ameriški delavci ne moremo miloščne? Ne, teh naših izkoriščevalcev ne bomo volili! Ali bomo za one, za katere ne glasuje niti eden odstotek ameriškega ljudstva? Tu ne vidim uspeha. Kaj nam torej preostaja, da bi bil vsaj delni uspeh za naš sloj in pokret?

Delavci vse vzdržujemo, za lastno politično stranko se pa malo ali nič ne zanimamo. In to je vzrok, da smo tepeni kadar koli se naši sovražniki zmislijo. Kolikor je upanja, je v novodealški stranki pod vodstvom predsednika Roosevelta in njegove administracije. Če hočemo biti iskreni, moramo priznati, da smo ameriški delavci veliko pridobili pod Rooseveltom. Leta 1932 je bil naš položaj podoben jadralni na visokem morju brez vsakega pogona. Sedanjim delavski zaščitni zakoni niso popolni, ampak če Roosevelt kandidira za tretji termin, je naša dolžnost, da zopet stojimo stoddotno zanj, ker je pokazal v zadnjih sedmih letih, da je tudi on z nami. Prav tako moramo biti tudi za vse one newdealerje, ki so v resnici podpirali razne Rooseveltove reforme in zaščitno delavskega sloja.

Prosveta je dragocen list za nas Slovence. Kot tak, bi moral priobčevati stvari za splošno korist in pouk pa opustiti stvari, ki nimajo nobene informativne vsebine za širšo javnost, kot so klobasarije in okusna jedila, o katerih nekateri pišejo že leta in leta, pa zmeraj ponavljajo eno in isto, in to še prav po diktatorsko. Zelo je priporočljivo, da uredništvo omeji take dopise in porabi prostor za stvari, ki so gospodarskega in gospodinjstvskega značaja; nadalje o zakonih, zveznih in posameznih držav, na primer kdo, kdaj in koliko je upravičen do socialnega zavarovanja, brezposelnostnega in starostnega in druge podpore. Zopet važno je, da bi Prosveta prinašala Rooseveltove govore in

razna priporočila kongresu. To so važni govori, katerih pa v Prosveti še nismo čitali v celoti. Upam, da me razumete.

Upam in želim, da gre s starim letom v kraj vse demagoštvo, sebičnost in sovraštvo, da pozdravimo novo leto v znaku bratstva in delavske zavesti za skupno delo na vseh potih, ki vodijo v združenje. (O veselici v tedniku.—Ured.)

John Homez, 335.

Poročilo zastopnika

Sharon, Pa.—Zadnjič sem poročal iz Cheswicka, kako sem se imel na jesenskih počitnicah pri gospe Klemenčič in gospe Grum. Zadržano sem videl samo prvi dan, ko mi je pomagala agitirati za Prosveto, za kar ji lepa hvala. Ko pa jo obiščem drugi dan, je ni bilo doma, da bi podpisala dekret. Če bo Peter kaj kritiziral, ne bo moja krivda.

V večji nevarnosti pa je bila gospa Klemenčič, ker so gosti vedno prihajali in odhajali. Toda taka žena kot je ona, se ne da hitro odpeljati kakor bi kdo mislil. Ko je Tone odšel nad arnjake, je gospa Klemenčič že imela delavce pripravljene, da so prenovili vse spalne sobe v hotelu. Ko se bo Tone vrnil, ne bo spoznal, katera je njegova, ker bodo vse sobe imele umivalnike in druge ugodnosti. Tone se bo sam prepiral, da njegova žena ni imela časa misliti na beg, ker je bila preveč zaposlena. Zato sem bil tudi jaz prost skrbi, da sem se lahko udeležil klubove veselice v Harwicku 2. decembra v Uniskij dvorani.

Te veselice sem se udeležil kot podporni član. Prve vstopnice smo kupili John Drap, Andy Horvatin in podpisani, vsi taki, ki radi praznimo čase. No, začel je bil dober, konec pa še boljši. Tam sem se sešel z mnogimi prijatelji obojega spola. Družba je bila tako vesela, da jim je vsega zmanjkalo, kar so pripravili in mislim, da so napravili dobro. Še par takih vesel in prihodnje pomlad bodo lahko pričeli graditi slovenski dom, ki bo ponos vsej naselbini. V plesno dvorano sem le enkrat pokukal z Andyjem Horvatom, katerega je takoj pograbil brhka punca, da ni imel časa, da bi snel površnik in klobuk odložil. No, je še boljše, da ne; če bi ga bil, bi ga bil morda zgubil kakor sem jaz svojega. V nedeljo po kosilu me je v Harwick peljala gospa Klemenčič, toda klobuka ni bilo v dvorani. No, zvečer mi ga je prinesel John Drap, ker sem ga pozabil v njegovi kari.

Bilo je ravno prav, ker drugi dan je pričela pihati burja, jaz pa nisem zaslužil še niti za vozne stroške. Spomnil sem se, da je v Coverdalu potekla naročnina Antonu Cipčicu. On je predsednik federacije SNPJ in zelo priljubljen med tamošnjimi rojaki, ker jih zalaga s pivom. Ponočil mi je Prosveto za vse leto, me potretal s pivom in marsikaj sva se pogovorila. Nato sem obiskal še Adolfa Tomšiča, ki mi je tudi ponovil naročnino in me potretal s kalifornijskim. Odšel sem naprej, misleč, da si bo treba poiskati prenočišče. K sreči sem našel na prijatelja Antona Knausa, ki je šel v Pittsburgh na sejo. Peljal me je brezplačno na Unionsko postajo, od tam pa sem vzel poulično do 54 Butler st. Prenočil sem pri mrs. Smrekarjevi, ki mi je pred od-

hodom dala lepo božično darilo, moji ženi pa veliko meseno klobaso, katero sva potem doma skupno zavžila za kosilo. Po kosilu sem poslal naročnino na upravništvo, ker nas vera uči: dajte Bogu, kar je božjega in upravništvu, kar je upravniškega.

To je menda pripomoglo, da mi je članstvo našega društva dalo zaupnico na letni seji še za 1940, kakor tudi vsem odborom. Ostalo je vse pri starem, kar je dokaz, da vlada lepa sloga med nami. Včasih se res kaj sporečemo, toda ko pridemo v Slovenski dom, vse poglihomo. Jožeta včasih vprašamo, če bo dal kaj "na puf", ampak ga ne moremo omajati. Vedno je isti odgovor: danes za denar, jutri zastoj. Ker pa imamo pri sebi vedno društvenega blagajnika Antona Valentiniča, nas on reši iz zadrege, da nas Jože ne zarubi. Včasih se pa tudi nabere toliko zunanega občinstva, da se ga stari Tone toliko nalez, da ga mora kdo domov peljati.

Tako se mi je zgodilo 10. dec. Sedel sem v družbi društvenih odborov. Seveda nismo klicali Jožeta, naj nam da na puf, ker smo vsi imeli groš in se veselo pogovarjali. Naenkrat pristopi k meni Valentinič ml., ki pravi, da me hoče nekdo spoznati. Bil je Anton Gorenc iz Warrena, O., brat Majka Gorence, moža mrs. Gorenc. Ko sva se spoznala in pogovorila, mi naroči visko, pivo in najboljšo cigaro. Tako sem bil lepo sprejet od meni prej nepoznane osebe. Pred odhodom mi je naročil, naj še pišem za dolge zimске večere. Obljubil sem mu in se poslovil od vesele družbe. Sli smo vsak na svoj dom. Pri tej priliki sem dobil tudi nekaj naročnin. Hvala vsem skupaj za vse.—Veselo božično praznike in zdravo novo leto vsem skupaj.

Anton Zidanšek, zastopnik.

O obisku v Chicago in Waukeganu

Ely, Minn.—Upam, da bom dobila malo prostora v naši priljubljeni Prosveti. Sicer nisem nobena dopisovalka, ker raje berem ko pišem, vendar bi rada nekoliko opisala moje potovanje v Chicago in Waukegan.

Dne 13. nov. sva se podali na pot jaz in vnukinja Dolci Jenko. Bil je krasen nedeljski dan, ko smo se pripravljale na odhod, pravo indijansko poletje. Moje hčere so naju peljale z avtom v Duluth, od tam pa sva šli z vlakom. Prav prijazno se je voziti v jeseni, ker ni vroče, vsi poljski pridečki pospravljeni, priroda pa se pripravlja na zimski počitek.

V Chicago sva dospeli drugi dan in bili prav prijetno sprejeti od Vidrovih. Jaz sem kar tam ostala, moja vnukinja pa je šla k svoji prijateljici. Mrs. Vider in njen mož sta imela dosti sitnosti in dela z menoj, ker sem hotela vse videti in povsod biti. Pa kaj hočete, saj veste, kakšne smo ženske. Star pogovor pravil, da ženska povsod vtika svoj nos, kjer ga treba ni. Ampak jaz mislim, da včasih je zdravo. Kaj bi bilo z nami, če bi vedno čepeli doma? Nikdar bi nič ne videli in se tudi nič ne naučili, tako pa: več vidiš, več znaš in več veljaš.

Mrs. Vider mi je razkazala mesto in razne znamenitosti. Šle smo v Art Institute, v katerem je bila slučajno razstava italijanskih slik, ki so dosepele iz svetovne razstave v Californiji in katerih vrednost se ceni na \$150,000,000. Obiskala sem tudi Fieldov muzej naravne zgodovine. Bila sem tudi v Brookfield Zoo in gledališču Chicago.

Prisostvovala sem seji društva Nade 102 SNPJ. Bila sem lepo

sprejeta in sem videla, da imajo izvrstne vodnice ter lepo napredujejo. Le tako naprej! Po seji so imele malo zabave in nekaj prigrizka ter pijače, potem smo se pa zadovoljne razšle. Lepa hvala vsem sestram, ki ste me tako postregle.

Šla sem v Waukegan na obisk moje sestre Johane, dveh bratov in njih družin. Bila sem prav prijazno sprejeta. Povabili so me tudi na igro, katero je tam priredil dramski odsek soc. kluba 1 v SND na 19. nov. Igra se je imenovala "Zenitev". Bila je v dobrih rokah in je bilo smeha na kožo. Mislim, da je bilo občinstvo zadovoljno. Med igro je imel kratak pa jednat govor Charles Pogorelec.

Obiskala sem hčere moje umrle sestrice, katere sem zdaj prvič videla. Njih imena pa sem pozabila—oprostite!—zapomnila sem si le eno, Rose Smith. Vsem trem lepa hvala za prijazen sprejem. Če pridete na Ely, bom vrnila, kar bo v moji moči. Moja sestra in njen mož sta me povabila na cerkveni karneval in prav imenitno smo se zabavali. Vsem skupaj lepa hvala za postrežbo in naklonjenost.

V nedeljo, 26. nov., pa sem se udeležila koncerta Save, ki tudi spada pod soc. klub 1 v Chicago. Vam povem, da sem kar gledala. Oh, ali je bilo lepo petje. Kaj takega bi rada vsak dan slišala. Dirigiral je mr. Jacob Muha, pianistka je bila mrs. Muha, režiser pa Andrew Miško. Po koncertu je bila zabava in ples za atare in mlade, in res je bilo obojih, da se je kar trio in prav lušno je bilo.

Bila sem tudi v Slovenskem delavskem centru, kakor tudi v glavnem uradu SNPJ. Ti uradi so bili pred par leti predelani in eno nadstropje dozdano.

V spremstvu mrs. Vider sem obiskala nekdanjo elyjsko prijateljico mrs. Čerček. Res je bila dolga vožnja do nje, toda ko sva tja prišli, sem bila prav vesela, da sem jo dobila v takih okoliščinah. Prav fajn ji gre in ima lepo stanovanje. Obiskale smo tudi mrs. Omahen. Obema hvala za postrežbo in pozdrave Elyjčanom. Sem vse oddala in jih tudi vam vračam od vseh. Obiskali sva tudi Čehovo Lojzko, ki je tudi ljubljanka. K Fr. Zlatovcem pa sem bila povabljen na dinner. Lepa hvala obema! Prav izvrsten obed je bil, Angelina! Prišla sem v dotiko tudi z nekim drugim Zajcem, ki je pred 20 leti delal na Elyju pod mojim možem—krstno ime sem pozabila—oprostite!

Neki večer sva šli na kegljišče, ker mrs. Vider ve, da tudi jaz rada kegljam; sicer sem začela pozno v življenju, ampak človek se zmeraj uči. Tam imajo veliko kegljišče. Tisti večer smo opazovali Čehinje, v sredo zvečer je bilo pa za Slovence, pa sva šli z mrs. Vider kegljat. Ona jih dobro podira, ali kaj hočem jaz, ker sem že precej v letih. Ko sem se pripravljala, da krogljo vržem, mi reče neko dekle: "Mati, le počasi." Res sem vrgla počasi in kroglja je šla v — graben. Ampak mene vseeno vesel, čeprav gre v graben. Tudi tukaj na Elyju imamo zadnjih par let kegljišče in jih grem včasih v graben metat.

Bile smo v trgovini Stoop & Shoop, kjer imajo vsakovrstno blago od "soup do nuts." Prav tako tudi v veletrogovini Marshall Field, kjer je že bilo vse razstavljeno za božič, tudi Miklavža so imeli in peve, ki so prepevali božične ali "Christmas Carols". Igrale so tako lepe, da bi jih človek kar gledal, božično blago vse razstavljeno in razsvetljeno. Če je kaj v žepu, je "Merry Xmas", če ni, je pa bolj slab.

Najbolj se mi je dopadlo po čiških prodajalnah, kjer ni vse zmešano—grocerija, meso, zelenjava, sadje, obleka, čevlji itd. Tukaj pri nas se lahko dobi še vse v eni prodajalni, ali v Chicagu dobis samo obleko, samo klobuke, samo čevlje itd., nič kaj ali kofeta zraven.

Bile smo tudi pri Charlesu Pogorelcu. Lepa hvala obema. Prav tako tudi pri mrs. Sifrer, katere pa ni bilo doma.

Sedaj pa tudi hvala moji sestri in družini, ki so me peljali v Chicago. Tebi, Frances, pa najlepša hvala, ker si imela največ dela z menoj. Vse delo si pustila in šla z menoj, povsod si me vodila, ker si mislila, da me boš razveselila. In res si me zelo razveselila, ne bom te nikoli pozabila. Le pridi na Ely in ti bom (Dolci na 3. strani.)

Mleko v kozmetiki

Najmodernejša nega kože se vrši z naravnimi, domačimi pripomočki. Mlečne diete a na primer doslej upoštevali v redline sv. Mleko so še do nedavna smatrali za zelo la prebavljivo hrano, kar pa v resnici ne drži, kateri so z mlekom obteževali želodec tako go, da se jim je mleko popolnoma uprlo. M ko redi, a ne toliko kakor ljudje običajno slijo.

V kozmetične svrhe je treba uporabljati mo sveže, neprekuhanu mleko. Neprekuhan mleko odlično učinkuje v tehle primerih: p preveč suhi koži, proti preveč mastni koži, p ti gubam in proti vnetju kože zaradi predol trajnega bivanja na soncu.

Poskuste nekatere mlečne recepte. Gre na reč za poceni in preizkušena lepotilna sredst ki jih kaj lahko in z malenkostnim trdom praviš doma. Ta sredstva namreč dane veliki meri uporabljajo tudi v velikih kozn salonih, saj se kozmetika vse bolj nagiba k ravnim pripomočkom.

Če imate suho kožo, potlej zmešajte p drobno zmlete mandlje s toplim, a ne prehanim mlekom in mešajte toliko časa, da stane lepljiva snov. Potlej si lice umijte mandljevim mlekom ali kakšno mastno k mo. Šele potlej na debelo namažite na mljevo kako na lice in ležite za četrt do pol u. Po tem času masko zmijte najprej z mleko šele potlej pa s hladno vodo in se namažite dnevno kremo iz mandljevega mleka.

Če je pa koža pretirano mastna, potlej hlo mleko zmešajte z nekaj drobič kvasa. S potlej kožo očistite in se okrog oči namažite oljem proti gubam — to je lahko tudi do krema — potlej se pa namažite z zmesjo masko. Ta maska se suši na licu od pol d ure. Dobro jo izmijte, najprej z mlekom, to še s hladno vodo. Na koncu rahla masaž konci prstov s pomočjo hormonske ali v mnske kreme zelo dobro de. Dobro učink tudi maska iz kislega mleka ali sladke smeta pomešane z medom. S to masko na obrazu treba nekaj časa počivati. Naposled jo izm te s toplo, potlej še s hladno vodo.

Pazite pa na to, da bo maska pokrila t vrat, kajti vrat je prav tako važen ko obr Če imate preveč mastno kožo, potlej z zmes mleka in meda dodajte nekoliko kaolina, ki dobite v drogeriji. V tem primeru pa ma ne smete imeti na obrazu dalj ko 3 do 5 min.

Jasno je, da ti pripomočki ne pomagajo p temveč jih je treba večkrat ponoviti. Zato gre ta poceni in naravna kozmetična sreds podedenjati, kajti pogosto zaležejo več ko tako dobre in drage kreme.

Različnost sile hormonov

Profesor harvardske univerze dr. Hoski specialist za živce in žleze, je ugotovil, da učinkovitost hormonov lahko pokaže na n manj 14 milijonov načinov. Izločevine žle notranjo sekrecijo vplivajo na rast telesa, s nost in sploh vse manifestacije človekovega ljenja. Vsa človek ima 13 takih žlez: pri sek in jabolčnico možganov, ščitno žlezo in njej štiri na vratu, prsno žlezo (vsaj v mla sti), dve nadledvični žlezi, trebušno žlezo, v nično žlezo in dve spolni. Vsa hormoni čujejo lahko v normalni, podnormalni in n normalni količini. Tako obstajajo za vsak h mon tri možnosti.

Za hormone in posamezne žleze je značil da delujejo zase ali vzajemno ali pa druga t treh trikrat toliko itd., kar da pri vseh skup ni manj kakor 14,348,907 načinov. Ker izloča vsaka žleza po več hormonov, je dejsko to število še dosti večje. Tako je na znano o možganski hipofizi (privesku), da naravnost tovarna hormonov.

Temperatura in umrljivost

Budimpeštanski zdravnik dr. Belak je ta kajšnemu zdravniškemu društvu poročal svojih izsledkih, ko je primerjal budimpešt ske statistike o umrljivosti iz zadnjih sedm let s temperaturnimi krivuljami vremenski postaj.

Kakor že razni raziskovalci pred njim, ugotovil na 115,000 primerih smrti, da gre k vulja umrljivosti sporedno s temperaturno k riviljo, samo da znaša časovna razlika najma pet dni. Ko se dviga temperaturna krivul narase tudi umrljivost, na isti način se kriv lja umrljivosti niža, kakor temperatura pad V nekem navideznem nasprotju s tem je pov čana umrljivost v zimskih mesecih. Ta pa pojavi šele dva do tri mesece po splošnem p senskemu padcu temperature. Dr. Belak raz ga to s tem, da povečuje poletna hrana s svo večjo množino vitaminov odpornost zoper mra

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 18. decembra 1919)

Domače vesti. Eksekutiva JRZ je aranžir la osem javnih shodov po glavnih slovensk naselbinah dr. Periču in Svetku, delavskim zastopnikom iz starega kraja.

Delavske vesti. Rudarji so spet povsod delu v rovih mehkega premoga.

Iz inozemstva. V Nemčiji je na delu silovit boljševiška agitacija za novo revolucijo.

Sovjetska Rusija. Svedsi pritiskajo na A gljo za mir z Rusijo. Boljševiške žete bližajo Irkutsku v Sibiriji.

Pogled na pristanišče v San Francisco, kjer je bil promet ustavljen zaradi stavke mornarskih unij.

Novice z starega kraja

Slovenije

si bo siromak
čevlje?

Čevlji usnjarn so naslovili
na vlado, v katerem jo
razarja na težke posledice ve-
se in razsajanje slinavke, ki
vse živino, vsled česar ra-
cene kože in usnju. Koža
pplate, ki je stala avgusta
11 do 11 za kg, stane da-
17 do 22, predelano
je stalo tako usnje v
din 33 do 36 plus
odst. skupni davek, danes
je po 56 do 65 za kg.
Koža se je plačevala v
din 16 do 18 za kg.
delano usnje pa po 11
din 13 plus skupni davek, za
din 34 kg, izdelana pa
18 do 22 za fus. Kemi-
je se podražile za 50 do
100 odstotkov, ekstrakti pa
100 odstotkov. Moški čev-
je so stali v avgustu 135
din 165, se bodo v kratkem
din 225 do 250.

leta za uboj v Podlehniku

zaporov okrogne sodišča
Mariboru so prignali na za-
kop 22 letnega posestni-
sina Alberta Predikaka iz
Pri Podlehniku, ki ga je
tožilstvo obtožilo zaradi
Jožefa Ilica letos zadnje
julija v Gorci.

Kakor vedo povedati priče,
je bil med Albertom Predika-
in ostalimi fanti iz Gorice
precej napeto razmerje.
je so se fantje stalno norče-
li iz Predikake, ki je bil ne-
duševno zaostal. Zaradi
je Predikaka živel v stal-
ni prepričanju, da ga bodo
pretepili. Vse to ozadje je
bilo vsaj posredno tudi na
toboj.

24. julija je šel Predika-
v Ilici hči, da bi vpra-
še lahko pride prihodnji dan
Na poti je srečal Jožefa
in njegovo sestro Ano, ki
se vračala z dela. Panta sta
kakaj sporekla in Predikaka
poveduje, da je zagledal v I-
liki nekaj svetlega. V stra-
je skočil v bližnjo gorico, iz-
kol in z njimi nekajkrat
pri glavi Ilica, da bi se ga
ilic je nato zaradi otrpa-
nja možganov umrl.
Predikaka je bil obsojen na 3
letnega zapor in na izguba
strogih pravic za dobo treh

črna "črna diamanta"

deljski okolici

Le v predvojnih letih je druž-
"Bohemia" kopala premog v
okolini pri Celju. Takratni
mogovnik se je nahajal v bli-
gostine Krašovec. Premog
bil izvrstne kakovosti in so
rat domala z njim zalagali ce-
nasto Celje in bližnji celjski
V takratne rove pa je
voda in so kopanje premo-
nekako pred vojno opustili.
vojni so se poizkusili kopanja
vno od prejšnjega rova na-
galevi, uspeha pa ni bilo, ker
bilo vedno premalo denarja
za razpolago, dokler se ni nova
"Bohemia" lotila dela z
intenzivnostjo. Za razisko-
je se je mnogo investiralo,
ker se ni končno pokazal us-
Pe. Prva leta je bila stvar kri-
nje pa se je kopalo, tem bolj-
je bil premog. Kvaliteta pre-
ga je zdaj izborna in dosega
vrednost pri kosovcu
6500 kalorij.

Rudnik se zelo hitro razvija,
da gre stvar svojo pot.
se je nahaja sloj v večji globi-
je je napravil upadnik (po-
ni hodnik), t. zv. Marijin u-
hodnik. Začelo se je odkopavati
v levo. Po izčrpanju se je
pravil novi upadnik s slepim
hodnikom in slepim jaškom.
se odkopava na drugem
stranotu, da se osigurajo še več-
možne premoga. Pred pol
je pričelo z delom novega
jašca, s katerim se miali odpre-
rudnik v še večjo globino, ne-
okrog 170 m. Jama je raz-
na na zapadno in vzhodno
Odkopava se deloma ročno,

šanje položaja, 3. sodeloval pri
mezdni akciji v okviru zakon-
skih določb in ustvarjal čim tes-
nejše stike med rudarji in De-
lavsko zbornico.

Po temeljiti proučitvi položaja
in razmer, v katerih se naha-
jajo rudarji, je sprejel odsek so-
glasno sledeče zaključke: 1. Za-
radi ugotovljenega porasta dra-
gine pri živilih za 10% naj se
tako ukrene potrebno, da se se-
danje mezde zvišajo za procent
porasta dragine, za bodoče pa s
posebnim sporazumom, veljav-
nim za vse rudnike v Sloveniji,
zagaranira avtomatična prilago-
ditev mezd draginjskim spre-
membam. 2. V okviru gornjega
zaključka naj se izvrši akcija za
zvišanje mezd pri Trboveljski
premogokopni družbi na podlagi
sedanje kolektivne pogodbe, pri
ministrstvu za šume in rudnike
pa akcija, da se mezde in akordi
odgovarjajoče zvišajo brez pred-
hodne odpovedi delovne pogodbe.
3. Z vsemi močmi naj se dela na
spopolnitvi in spremembi soci-
alne zakonodaje, da se ukinejo
vsa poslabšanja, prizadeta ru-
darjem z novimi pravili o brat-
ovskih skladnicah in ostalimi
uredbami in pravilniki. Brezpo-
gojno se mora rudarjem zaga-
rantirati uživanje vseh ugodno-
sti, ki jih predvideva splošna so-
cialna zakonodaja, za vse delav-
stvo, poleg tega pa je treba ru-
darjem priznati z ozirom na vr-
sto njih zaposlitve še posebne
prave: 4. Plačani dopusti, ki so
že uvedeni v državnih rudnikih,
se morajo razširiti tudi na pri-
vatne rudnike. 5. Zasigurati in
spopolniti se mora reciprociteta
med rudarskimi in ostalimi za-
varovanji ne samo v mejah drž-
ave, marveč tudi mednarodno,
da ostanejo obvarovane pravice
ne oziroma na kraj zaposlitve.
6. Posebno paznjo naj se posve-
ča bratovskim skladnicam z ozi-
rom na centralno urejen sanacijski
fond in dejstvo, da je števi-
lo rudnikov v Sloveniji največje
ter presega že 50% staleža ak-
tivnih rudarjev, da ne bi bili pri
eventualni likvidaciji centrali-
zanih fondov oškodovani.

Delavska zbornica je pristopi-
la k takojšnjemu izvajanju teh
zaključkov in je sklicala za pone-
deljek dne 20. nov. 1939 v Ljub-
ljano konferenco predstavnikov
rudarskih strokovnih organiza-
cij, druge skupine rudarske za-
druge in članov rudarskega od-
seka, na kateri se bo razpravljalo
o ukrepih za prilagoditev
mezd porastu dragine.

Delavci zahtevajo

Dne 19. nov. je bil v Ljub-
ljani občni zbor Delavske zbor-
nice, na katerega so prihiteli de-
legati iz vseh krajev Slovenije.
Iz poročil posnemamo, da se je
številno zavarovancev pri OUZD
zmanjšalo v enem mesecu za
10.000. Sporedno s padanjem
števil zavarovancev se je zni-
ževala tudi delavska mezda. V
primeri z lanskim septembrom je
povprečna zavarovana mezda za
0.40 din nižja. Ker so se cene
življenjskim potrebščinam dvig-
le, zahteva delavstvo tudi zvi-
šanje mezd. V ta namen se bo
pri Delavski zbornici pričela ak-
cija, ki bo zagotovila delavstvu
življenjski obstoj.

Soliden trgovec

Sodnik: "Ali ste pripravljene
vzeti psovko nazaj?"

"Kot trgovec ne jemljem ni-
koli nič nazaj. Izjemoma zame-
njam za drugo."

Japonci se ne sramujejo nagote

Da mi belci razumemo, zakaj
Japonci na carinah javno slačijo
ženske in jih preiščejo, pred
vsemi ljudmi in pred vojaki in
da razumemo, kako se morejo
prefinjeni otočani pregrešiti čez
prirojeno sramežljivost, je treba
samo pogledati v njihovo vsak-
danje življenje in v njihove o-
bičaje.

Neka Evropanka, ki je živel le-
to dni v hiši nekega upokojene-
ga japonskega admirala, popisuje
japonske običaje, ki bodo vr-
gle čisto drugačno luč na spo-
znavanje Daljnega vzhoda.

"Živela sem v hiši starega ad-
mirala, hkrati sem pa študirala
jū jitsu in druge običaje japo-
nskega naroda.

Nekoliko incidentov iz prvih
dni mojega bivanja na Japon-
skem, bo vsaj nekoliko osvetli-
lo vprašanje carinske kontrole v
Tientsinu, ki so se zaradi nje v
Evropi tako razburjali.

V zasebnih hišah nadomešča
kopalno banjo lesena kad, ki je
dovolj velika, da je človek v
njej pokrit z vodo do ramen. V
kadi je zmerom precej visoka
temperatura, ker je pod njo maj-
hen grevec.

Družina se koplje nekajkrat
na dan, sveda če le utegne. Vo-
do menjajo enkrat na dan, ven-
dar je kljub temu čista ko kri-
stal, ker se Japonci pred kopa-
njem prav po domače umije pod
prho.

Dokler sem bila jaz v kadi, se
ni niti en član rodbine, drznil
priti v kopalnico, čeprav je po-
treboval milo ali kakšno ščetko.

Ko sem prišla v mesto Kobe,
me je neki prijatelj uvedel v me-
sto šolo jū jitsa.

Odvedli so me v kopalnico. Ja-
vna kopalnica, ki jih je na Ja-
ponskem toliko, ko v Evropi cer-
kva, so pogosto tako velika, ka-
kor bazeni za plavanje. Stene ko-
palcnice šole jū jitsa so bile pa-
pirnate, vrata pa na stečaj odpr-
ta, tako da se ženske v tej kopa-
lnici niso čutile bogve kako osam-
ljene.

Jaz sem se šla kopat, moji so-
šolci pa v telovadnico. Bili so o-

blečeni v telovadne obleke in so
se vadili.

Lepega dne sem prišla v telo-
vadnico poprej kakor običajno.
Ker sem bila v obleki za jū jitsu,
je prišel neki evropeko oble-
čen Japonec, in mi je predlagal,
da bi skupaj trenirala. Pristala
sem. Ta človek me je pa takoj
razočaral, ker je kar pred menoj
začel slačiti hlače, hkrati pa hi-
tel pripovedovati, kako arečen je,
da bo amel trenirati z evropsko
tovarišico. Suknjič, telovnik,
srajca, kravata, vse je na lepem
ležalo pred menoj. Japonec se je
pa prav počasi oblačil v svojo
telovadno obleko.

Pozneje sem izvedela, da moj
japonski tovariš ni bil ne nema-
ren ne hudoben, temveč kratko
in malo ni poznal evropskih ob-
ičajev. Odkrila sem tudi, da se je
zaradi mene vsa šola preselila v
park, kjer se je slačila, namesto
v telovadnici, ker me niso hoteli
spraviti v zadrego. Večina jih
je namreč poznala evropske ob-
ičaje. Ker nisem hotela motiti
svojih japonskih tovarišev, sem
jih prosila, naj se nikar ne vme-
mirajo zaradi mene in potem
samo se skupaj slačili in oblačili
v telovadnice in na hodniku.

Podoben primer sem doživela
pri nekem kopanju. Neki Japo-
nec, ki mu ni bilo znano, da sem
pravkar prišla iz Evrope, je pri-
šel v kopalnico in kratko in malo
stopil v mojo kad, ter vprašal,
če dovolim. To je rekel s tak-
šnim glasom, da nisem mogla
odgovoriti drugega ko "Izvolite".
Sedel je zraven mene. Pogovar-
jala sva se o vseh mogočih vsak-
danjih rečeh. Medtem je pa voda
postala tako topla, da sem mi-
slila, da se bom sleherni trenu-
tek onesvestila. Voda je bila ta-
ko globoka, da sem bila v njej
čisto pokrita, nisem pa mogla iz
nje naga. Prosila sem Boga, da
bi Japonec odšel. Ko se mi je že
želelo, da voda vre, je opazil, da
z menoj nekaj ni v redu. In
spomnil se je tudi zakaj:

"Ah, vi najbrže ne poznate
japonskih običajev?"

Dal mi je majhen robec, ki
sem se poslužila namesto figove-
ga peresa, iz vode sem šla pa ne
kakor Venera iz morske pene,
temveč kakor kuhan rak.

Čeprav belca ni sram iti v ko-
pališče z damo, ki je le za silo
oblečena, ne bi po nobeni ceni
slekel pred njo hlače, pa čeprav bi
imel spodaj še druge.

Kljub vsemu temu se pa Ja-
ponci zgražajo, če vidijo damo v
izrezani obleki. Nekoč sem se
kopala z odličnimi japonskimi
plavalci v kopalšču v Kobi v ko-
palni obleki, ki bi v Evropi ve-
ljala za zelo dostojno. Po kopa-
nju so me prosili starejši prija-
telji, da ne pridem več v taki
kopalni obleki, ki v njej kažem
naga ledja.

Japonka ne sme nositi izreza-
nih oblek. Vse obleke imajo za-
prte do vratu, rokavi pa segajo
do komolcev.

Ni mi ne preprečuje, da se ne
bi kopala naga v japonskem jav-
nem kopalšču, po nobeni ceni se
pa v japonski družbi ne bi peja-
vila v večerni obleki z izreza-
nimi hrbtom. Vsi bi namreč mi-
slili, da hočem izzivati moške
pogode."

Ali ste naročeni na dnev-
nik "Prosveto"? Podpirajte
svoj list!

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

vrnila, kar bo v moji moči. Sicer
ti tukaj ne morem nič novega po-
kazati, ker bi vse sama našla z
zavezanimi očmi, pa vsceno bi
me veselilo, da prideš. Vsem Ci-
kažanom in Waukegančanom
hvala za vse, kar ste zame stor-
rili.

Frances Seliškar.

Pot življenja

Latrobe, Pa.—Za svoje živ-
ljenje sem morala delati v rani
mladosti, ko sem bila še bosa.
Ko mi je bilo 12 let, sem morala
opravljati vsako delo na kmetih.
Imela sem prijateljico, ki je
služila in so jo potem vzeli sem.
Bila je dobra delavka. Karolina
je bila dekle veselega značaja.
Ko je soinec vzhajalo, je veselo
pela "Moj France," ko je zahaja-
lo, je pela "Moj Riko". In tako
so bile kratke ure z njo. Toda
Karolina je ljubila samo svojega
Franceta. Ko je prišla pomlad,
je šla domov in se poročila z
njim.

Prišlo je poletje in z njim ave-
tovna vojna. Ravno na dan mo-
bilitacije je porodila hčerko.
Kakšno veselje je imela mati,
kaj je občutil njen France, ko
je moral drugo jutro proč...
Ob poročni postelji je rekel, da
mora v Trst po blago in da se
vrne drugi večer. Ko ga tudi
drugi večer ni bilo, so ji nava-
jali razne vzroke, končno so ji
pa povedali resnico.

Štiri ure po porodu se je ubo-
ga mlada žena dvignila a poste-
lje in šla v Trst. A 97. regiment
je odšel iz Trsta že zjutraj ob 2.,
predno smo prišli na postajo.
Kako je ta ženska upila in kri-
čala od velike bolesti, ni mogoče

povedati, prav tako tudi sestra
njeneža moža. Vse zaman. Fran-
ce je odšel s svojim regimentom
v Galilejo.

Potem ni bilo eno leto glasu od
Franceta. Na ruski fronti je bil
ranjen in ujet pri prvi ofenzivi.
Potem je pisal iz Moskve, da je
živ in zdrav. Šest mesecev pozne-
je je pisal njegov tovariš, da ga
je stroj zmečkal, ko so mlatili
pšenico.

Angela Bon.

Napad na ogrske stražnike ob ruski meji

Budimpešta, Ogrska, 16. dec.
—Uradna časopisna agentura
poroča, da je oborožena skupi-
na tolovajev napadla ogrske
stražnike pri Toronyaju ob me-
ji in potem pobegnili na poljsko
ozemlje, katerega je zasedla Ru-
sija. Noben ogrski stražnik ni
bil ranjen v spopadu.

Ratifikacija rusko- nemške pogodbe

Berlin, 16. dec.—Zunanji mi-
nister Joachim von Ribbentrop
in sovjetski poslanik Aleksan-
der Skvarev sta ratificirala po-
godbu glede ureditve meje med
Nemčijo in Rusijo v podjarmlje-
ni Poljski, ki je bila zbrisana z
zemljevida.

Dva češka vojaška častnika aretirana

Praga, 16. dec.—Polkovnik
Kropaček in poročnik Housca,
bivša člana češkega armadnega
štaba, sta bila aretirana. Nacijs-
ke oblasti niso pojasnile vzro-
ka aretacije.

Naročite Mladinski list, naj-
boljši mesečnik za slovensko
mladino!

Električni Štedilnik pomeni Vesel Božič

**Trikrat na dan—
za bodoča leta!**

Automatičen... hiter... čist... varčen!

● Za najsrečnejši Božič dajte materi pri-
ložnost kuhati s elektriko. Hitrost, čistoba
in brezakrbnost ji bo prihranilo mnogo
dela... da ji več časa za druge stvari.
Hrano skuha boljše. Jed bo bolj okusna—
bolj užitna za celo družino—ker je hrana
skuhana v lastnih naravnih sokih.

Električni štedilniki se prodajajo pri raz-
prodajalcih električnih naprav, v prodajal-
nah železnin, pohištva, veletrgovinah in
Commonwealth Edison Company.

Kuhajte z Elektriko

Aretacija voditeljev stavke pobiralec bombaža v okraju Maderu, Cal., je rezultirala v formir-
anju stavkovne straže. Piketi nosijo napise v angleškem in španskem jeziku.

NOČ PO IZDAJI

LIAM
O'FLAHERTY

ROMAN

Poslovenil
OTON ŽUPANČIČ

Bil je hip, ko je sklenil, da pojde v dunboy-ako zavetišče, si najame postelj ter leže spat. A neposredno na to se je te misli ustrašil. Tam bi utegnili že vedeti, da je dal na policijski podatke. Potem bi nemara, ko bi zaspal, poslali koga z nabitim pihalnikom v njegovo celico, da bi ga v spanju ubil. Ali pa bi mu čisto na tihem zavili vrat kakor kuncu. Naalikal si je v duhu male ozke prekate v zavetišču, nočno tišino, ki jo pretrgava edino brezupno smrčanje na vseh straneh, nepregledno število neznanh ljudi, ki na glas sanjajo, smrče, grče, hrkajo in spe v vseh smereh, dočim se oni potihoma približujejo, da bi ga umorili.

Zdrnil se je. Znoj mu je udaril na čelo. Vneto, z olajanjem se je odločil, da ostane pod milim nebom, kjer more rabiti roke in svojo moč. Če že mora biti umorjen, tedaj hoče biti umorjen tako, da bo z rokami odklepal mrtev vrat.

Naposled je stal čisto miren ter se telebil po prsih. "Prokleto!" je vzklilnil. "Ali nisem strašen norec? Kako da nisem prej na to mislil? Saj se jim bo čudno zdelo, da me ni že tam. Zdaj se je raznesla stvar že po vsem mestu, in jaz, ki sem bil njegov pajdaš, mene ni tam, da bi rekel besedo njegovi materi. Prav gotovo kaj zasumijo, če ne grem pri tej priči tja."

Napol je zamišljal ter živahno ubral pot proti McPhillipovemu domu na Tittovi cesti. Potegnili je roke iz žepa ter z njimi mahal ob bokih, kakor delajo policisti. Glavo je vrgel nazaj in molil kakor velikan preko vseh, ki jih je srečeval.

Hodil je mimo njih, skoraj preko njih, kakor daljno, tuje bitje, samo enkrat stvor na svetu.

CETRTO POGLAVJE

Tittova cesta je bila v zmešnjavi kakor mravljišče, ki ga je razril težak kravji parkelj.

Pod daleč vsakebi razpotaknjenimi uličnimi svetilkami, med vzporednimi vrstama dvonadstropnih rdečih opekastih hiš so se razgovarjale gručaste ljudi s prepadlimi očmi. V blede luči svetilk je prišel dež in se jim obešal kakor opara na grobe, umazane, obleke, vratove, preprežene z debelimi žilami, na razburjene obraze, hrpave roke, ki so krilile po zraku. Njihovi glasovi so polnili votlo temo na cesti z zamolklim mrmranjem, ki je razburkano naraščalo in pojemale, kakor šum hudournika, ki rine skozi skalovje. Glasovi so bili nervozni, kot bi pričakovali nevihte na morju.

Starice z rutami na glavi so begale okrog kakor sence. Švigale so od vrat do vrat, govorile, grozile proti nečemu oddaljenemu, se krizale ter obračale mršave obraze v nebo. Mlade ženske so se držale za podpasduho ter počasi ketale sem in tja. Kadar so prišle mimo številke 44, so molče ogledovale hišo z grozo na odprtih, rdečih ustnicah.

Številka 44 je bila središče vsega zanimanja. Grozota, ki je prišla čezno, je spravila vso cesto pokoncu. Spravila je pokoncu ves okraj. Tri ceste stran so stali barski uslužbenci brez sapa za točilnimi mizami, neki mož z vznemirjenim rdečim obrazom pa je z rotnjem in burnimi kretanjmi na vsa usta pripovedoval posameznosti o smrti Franka McPhillipa. Vseposod, po cestah, po gostilnah, po kuhinjah velikih stanovanjskih hiš, kjer so rdečenosni stari krivili nabrane vratove, da bi ališali strašno novico, se je z bojaznijo in sovrastvom šepetala ena beseda.

Bila je beseda "ovaduh". Gypo je šel to besedo, ko je došel na razcep Tittove in Bryanove ceste — dolge, široke ceste z majhnimi trgovinami na obeh straneh, posute po hodnikih s papirjem, s kupčki nesnaga po jarkih, z dvema tramvajskima programi, zarjavljena od praline, s skupinami postavačev pri vsakem svetilniškem drogju, pred gostilniškimi vrati in na mostu čez kanal, kjer je cesta nenadoma izginila v obzorju, kakor da se je zrušila v brezno svetovnega prostora. Korakal je mimo Ryanove krčme, stojišče na vogalu, napol na Tittovi, napol na Bryanovi cesti. Beseda mu je priletela skozi odprta vrata iz krčme. Ko je prišel v njeno bližino, je bil nekoliko zavrt korak, in ko je ujel izgovorno besedo, je potegnil levo nogo k desni, a je ni postavil predse, temveč jo je spustil težko a brezglasno na vlažni tlak pred krčmo, ki je bil okrašen z rdečimi in belimi zvezdami iz emajlirane opeke.

Prav takrat je izza ogala potegnil močan veter in mu ovil telo. Odprl je usta in nosnice. Razširil oči. Potisnil glavo naprej ter poslušal.

"Nekdo je moral ovaditi, zakaj kako bi sicer —" je govoril visok, suh mož, ki je stal sredi veže, pokrite z žagovino, ter držal v desnici policijskega penastega piva.

Tedaj je sunil moža, ki je govoril, čokat vozniš sivo vrečo namestu plašča okrog ram, ki si je motovilasto krčlil pot skozi gnečo, da bi stopil čez vežo. Toda mož je bil že dovolj povedal. Gypo je vedel, da so govorili o smrti Francis Josepha McPhillipa in sumijo, da ga je nekdo ovadil.

Zopet mu je seglo v glavo, da si mora brez obotave zasnovati načrt. Toda v notranjosti njegove glave je bila popolna praznina, čelo mu je tiščalo proti nji, vroče in nabrekli, kakor da je dobil po njem silen udarec s hodom. Misel se mu je opotekala po glavi, se brez smotra ponavljala, kakor kadar kliče otrok v prazni hiši na pomagane.

"Ne," je mrmral, ko je divje stisnil nožič v hlačenem žepu, "nič ne bom pogruntal, če stojim tu pred krčmo v dežju. Bolje, če stopim dalje."

S skoraj pijano silovitostjo se je pognal okrog ogla v tistaretski hrup. Tedaj se je z grozo zavedel usode, ki mu preti, če bi ... Videl je gručo pod svetilkami. Videl begajoče ženske. Videl mladino onemelo, napeto v pričakovanju. Slišal hrum človeških glasov. Temna, mračna, zanikrna cesta, ki mu je bila do tlej domača, se mu je nenadoma zazdelo tuja, kakor da je ni še nikdar videl, kakor da so se nanaglomali v njej naselile strahotne pošasti, ki ga hočejo požreti. Prav za prav mu je bilo, kot da je v brezumni duševni blodnji pripotoval v čudno, sovražno daljno deželo, kjer niti jezika ne pozna.

Izzivaje je gledal, ko je stopal po cesti. Siroko razkoračen je čvrsto pokladal podplate na tla z razpreženimi rameni, glava pa mu je rinila naprej v veter kakor bum pršnega jadra na ladji.

Ko je šel mimo odprtih vežnih vrat, je nekdo zasikal "st!" Obstal je kakor straža na poziv. Besno se je obrnil proti vhodu in zaklical:

"Kdo kliče tukaj 'st'?" "Samo jaz sem," je začela stara žena s čistim belim predpasnikom, ki jo je dobro poznal. "Mislija sem, da ste Jim Delaney, premoglar. Samo šepetati smem, zavoljo grla. Pred štirinajstimi dnevi sem se prehladila, ko sem ribala veže zunaj v Clontarf, pa mi nič ne odleže, še zmerom huje me drži. Doktor —"

Toda Gypo je arditno ošinil njen omotan vrat in medle modre oči, zakrullil ter odšel, ne da bi jo dalje poslušal. Prišel je do številke 44 in stopil brez trkanja skozi odprta vrata.

St. 44 je bila najuglednejša hiša na tisti cesti. Njeno pročelje iz rdeče opeke je bilo snažnejše od drugih pročelij. Okno pri sprememnici je bilo nerazbito in okrašeno s čednimi zavesami iz nottinghamskih čipk. Vrata so bila nanovo črno pobarvana. Lastnik, Jack McPhillip, zidar, se je že začel povzpeljati od delavca do srednjega meščana. Bil je socialist in predsednik svojega odseka strokovne zveze, toda vseskozi dostopen, konservativen socialist, skrajno fanatičen v svojem sovrastvu do delavskega položaja. Vsa hiša se je strinjala z njegovimi nazori. Vrata so držala v majhno, ozko vežo, sredi nje so šle stopice v prvo nadstropje. Stopnišče je bilo brez madeža, svetlo očističeni medeni drogovji so prepenjali dobro oprano linolejsko preprogo, ki je vsa toga tekla proti vrhu. Od vrat je bilo podnevi videti na dvorišče. Na dvorišču so bili prizidki in hlevi, zakaj Jack McPhillip je redil rumeno kozo, tri prašiče, jato belih kokoši ter imel majhnega ponija in vozilec. Z njim se je poleti ob nedeljah rad vozil na kmete, k sorodnikom svoje žene v Talmuc. V veži je bilo na desni dvoje vrat. Prva so držala v sprejemnico. V sprejemnici je bil klavir, osem stolov vseh vrst in veličin, nešteto fotografij, "okrasov", in prav nič prostora, da bi se genil in ne kam zadel. Druga vrata so šla v kuhinjo, prostorno in čisto, s cementnimi tli, odprtim ognjiščem in ozko posteljo v kotu nasproti vrat. To je bila postelja starega Nedla Lawlessa, božjastnega sorodnika McPhillipove žene.

(Dalje prihodnjil.)

Zaton življenja

Dušan Droie

I. Bila sva že prej sošolca, toda takrat se nista družila. V sedmem razredu gimnazije sem se z njim pobliže seznanil. Zbližala naja je nekaka debata, v kateri sva se oba živahno udeleževala. Razpravljali smo o gosposdarskem položaju Slovencev v severnem obmejnem ozemlju. Spominjam se, s kakim navdušenjem je govoril Mirko! Svetil lasje so mu padali na čelo in včasih si jih je z nervozno kret-

njo vrgel nazaj. Besede so kar vrele iz njega, dasi je bil po svoji naravi miren in tih fant. Strinjal sem se z njegovimi izjavami. V odmoru sva sklenila, da se popopdan pri meni sestaneva in še kaj pomeniva. Kmalu po kosilu je prišel. Tak, kakršen je bil vedno: resen, skoren, očen. Vsa vročnost, ki ga je prevzemala pri dopoldanski debati, je izginila. Oči so izgubile oni čudni, odločni blek, ki ga opazil pri ljudeh, kadar pravilno kak usoden sklep. Mirko je sedel na posteljo, se naslonil z roko na stranico in molčal. Nisem vedel, kako bi začel

razgovor. Stavl sem mu nekaj vrede iz njega, dasi je bil po svoji naravi miren in tih fant. Strinjal sem se z njegovimi izjavami. V odmoru sva sklenila, da se popopdan pri meni sestaneva in še kaj pomeniva. Kmalu po kosilu je prišel. Tak, kakršen je bil vedno: resen, skoren, očen. Vsa vročnost, ki ga je prevzemala pri dopoldanski debati, je izginila. Oči so izgubile oni čudni, odločni blek, ki ga opazil pri ljudeh, kadar pravilno kak usoden sklep. Mirko je sedel na posteljo, se naslonil z roko na stranico in molčal. Nisem vedel, kako bi začel

čuvstvo ne more v mračni naravnih okvir, napol pripravi oči in odtavaš s pogledom v daljine, v sanje ali—vase.

Začul sem ihtenje. Mirko je jokal. "Zakaj jočeš?" sem ga vprašal. Smilil se mi je, čeprav nisem poznal vzroka njegove bolesti. Devetnajst let je bil star in fant v tej starosti ne joče zlepa pred mladšim tovarišem. "Saj ni nič."

"Kaj mi prikrivaš? Mi ne zapušaš?"

Tiho ihtenje je dejal: "Dobil sem od doma pismo." Nato je sklonil glavo in mi je pridružen v obupano pripovedovati:

"Skoraj čisto sam se vzdržujem. Na vseh koncih in krajih imam instrukcije. Ti ne veš, kako hudo je tekati ves popoldan sem in tja, učiti in vaditi druge, zvečer se pa še sam pripravljati. Stara povest, kaj? Stara, da, a zame vendar tako težka. Rad bi se zanimal za druge stvari, rad bi se izpopolnjeval, pa nimam nikdar časa. Pogledam svoj urnik: ob dveh instrukcija, ob treh instrukcija, ob petih instrukcija. In kako živim? Kje zajtrkujem? Danes so mi pisali, da mi ne bodo mogli pošiljati niti onih sto dinarjev več, ki so mi jih pošiljali doslej. Da naj sam polkusim; da bo že Mo. Že dve leti polkusim! Kak je ta polkus ... Pa kaj! Saj vem, da mi domači ne morejo pomagati, ne morejo. Sami komaj živijo. Če bi bil tudi jaz doma, bi imel kaj jesti. A to je vse. Delal bi ves dan in slabo jedel. Ima to smisel? Zabiti se v delo, garati, prositi zemljo. Jaz nisem za to. Odelej se bom moral še bolj naprezati. Še eno instrukcijo. A nihče mi ne bo oprostil, če se bom zamenjal! Če ne bom zmogel, če mi bo apodletelo."

II.

Mirku takrat ni spodletelo. Mučil se je in gimnazijo v redu končal. Ves čas sva si bila dobra prijatelja, vendar sva bila zelo malo skupaj. Če sem ga slučajno srečal, sva spregovorila par besed, pa je že rekel: "Podvizati se moram. Instrukcijo imam. In odhiti je, visok, z glavo stianjeno med ramena, in z lasmi, padajočimi na čelo.

Pred nekaj dnevi sem ga spet videl. Stopal sem proti kolodvoru, ko sem naštel nanj. Razveselil sem se. "Pozdravljen, Mirko!"

Ko sva se malo pomenila o političnih, sem ga vprašal, kje stanuje.

"Stanovanja še nimam. Zdal bom šel k nekemu profesorju in ga prosil, da mi preskrbi instrukcije, nato pa si bom polskali brig."

"Pa, Mirko, kako bo? Boš dobival kako podporo?"

Suho je odvrnil: "Od koga?" Trpka senca mu je zatemnila lice. Opazil sem, da se je precej spremenil. Obraz se mu je čudno podaljšal in bil je mnogo bledejši ko prej. "Mar misliš, da se kar javljajo dobrotniki, ki bi želeli podpirati revne študente? Imaš cigareto?"

Osupnil sem. Mirko je bil vedno soliden, povrh mu položaj nikoli ni dovoljeval, da bi se navadil kajenja. "Saj veš, da ne kadim; ampak, od kdaj ti kadíš?"

Ostro mi je odgovoril: "Kaj ne smem? To mi je še edini užitek. Drugi plešejo, se bavijo s športi, se lahko ukvarjajo z vsem, kar jih veseli. Jaz pa s tovin dinarje kot berač. Ne razumem, zakaj bi se morali nekateri odreči vsemu, drugi imeti vse. Dragi moj dečko, še najlepša načela se omajejo, kadar se človek naveliča te gole borbe za kruh."

Spremlil sem Mirka, kamor je bil namenjen. Vso pot sva razgledovala o dnevnih dogodkih, a vendar so mi zvenele v ušesih le besede: načela se omajejo.

Zvečer sem v postelji premišljeval. Zazdelo se mi je, da so napori človeka, ki mu okolje ne da, da bi se dvignil kviku, dasi hoče k lepšim in svetlejšim ciljem, vselej zaman. Mirko je bil nekakj poln jasnosti, želel je doseči ta ali oni ideal, zdaj pa se omaguje, cilje si zastavlja niže, skuša si jih približati, ker se jim sam ne more več.

III.

Snoči sem bil v gledališču. Po predstavi sem, še ves pod vtisom igre, polagoma korakal proti domu, ko sem od daleč zagledal Mirka. Hodil je počasi in obotavljivo se, kakor človek, ki se tako zatopi v svoje misli, da čisto pozabi, kje in kam gre. Hotel sem se malo pošaliti. Skril sem se v

Šment, kje so moje knjige?

Napisal Karel Capek

Včasih se zgodi, da kdo za božji čas ne ve kaj početi. Takšni izgubljeni potleji iščejo službe v kakšni javni knjižnici; da se zatečejo po kruh prav tja, je že zgovoren dokaz, da visi nad njimi preklestvo.

Tudi jaz, ko sem bil še izgubljenec, sem stopil v službo neke knjižnice. Bila je prav kratka in hudo malo uspešna kariera; štirinajst dni sem strpel tam. Toda kljub temu lahko prisežem, da življenje knjižničarja se zdaleč ni tako, kakor mislijo. Ljudje namreč mislijo, da se knjižničarji kakor angeli v Jakobovih sanjah pno ves ljubijo dan po lestvici, da si znosijo na svojo mizo skrivnostne in celo čarobne foliante, vezane v svinjino, in da so vsi prevzeti spoznanja dobrega in slabega. Stvar je pa precej drugačna: takle knjižničar s knjigami sploh nima opravka, kvečjemu da jim izmeri velikost, da jih oštevilči, in če je le treba, da v krasnopisu zapiše nanje naslov. Takole denimo:

Geografski vestnik, časopis za geografijo in sorodne vede.

Na drugi list zapiše:

Baden Powell Lord of Gillwert — Navodila za vzgojo dobrih državljanov. 5082 r.

Na tretji list pa:

Trtna už, in kako pomoriš nje-nozalego.

Pa spet na četrti list:

Jeglič Ciril — Okresne spenjave za vrt in dom.

Potlej vpiše vse to v trebušaste kataloge. Sluga pride, pobere knjige in jih odnese na polico, kjer jih nihče več nikoli ne premakne. In to je potrebno; da je knjiga na svojem mestu!

Tako je poslovanje z javnimi knjigami; domače knjige pa imajo to slabo lastnost, da jih nikoli ne najdeš na določenem prostoru.

Mene obide vsaka tri leta enkrat fanatična želja, da bi uredil svojo knjižnico. To storiš najpametneje tako, da zložiš vse knjige lepo na tla, kajpak zato, da bi jih uredil. Pa te že zlozmek premoti. Vzameš neko knjigo v roko in jo začneš prebrati, sедиš pa seveda kar na tleh. Drugi dan se odločiš za smotno urejevanje: načneš tu kup prirodoisnih knjig, tam kup modroslovnih del, potlej se lotiš zgodovine in ne vem česa še vsega, pa se ti naposled le posveti, da večina knjig ne sodi ne v to ne v ono skupino. Navsezadnje pa zvečer doženeš, da imaš vse še v večjem neredu. Tre-tji dan skušaš knjige urediti po velikosti; in uspeh vsega dela je tak, da grabiš naposled kar tja na slepo in zmečeš knjige na police in jih pustiš spet tri leta pri miru.

Kar se pa tiče nakupovanja knjig, storiš to zvečne tako: U-zreš kakršnokoli knjigo v knji-garniški izloži in že si deš: "Ta

bližnjo vežo, da bi ga prestrašil. Ko je prišel do mene, sem nenadoma glasno in odsekano zaklical "Mirko!" A on je, ne da bi ga bil moj klic presenetil, malomarno obrnil glavo in hripavo izustil "A?"

Stopil sem k njemu. Dišal je po vinu. Oči je imel motne in vrtle, ko da bi ne spal že več dni.

Začuden sem ga pogledal. "Kaj si pil?"

"No, in? Četudi sem, kaj te briga?" Govoril je z zategnjenim, tenim glasom, ki je pričal o hudi utrujenosti. Nadaljeval je: "Ho, saj piti je prijetno, kako prijetno! Srkaš in pozabljaš na večerj in jutri. Sijajno! To-plo ti je, vesel si in samozavesten. Nikar ne misli, da sem popolnoma pijan. Ne, ne, le malo sem. Vidiš, tebe, svet, vse gledam skozi meglo. Kaj bo jutri, me ne zanima. Zdal sem srečen. —Sicer pa, kaj ti govorim! Ti imaš svojo pot in svoje predpi-se, jaz sem brez poti in zame ni predpisov. Tako. Dobro spi, lah-ko noč, lahko noč ..."

Strmel sem za njim. Glava mu je zlezla še bolj med rame-na, roke je stiskal v žepa plašča in se premikal s težkim korakom. Svetlobne reklame in ulič-ne luči so risale po tlaku ogrom-no, izpreminjajoče se sence. Osu-pel sem stal na mestu in s pogledom sledil senci, dokler ni izginila.

Gustave A. Strebel, organiza-tor unije Amalgamated Clothing Workers.

knjiga mora biti moja!" Kupiš jo, odneseš jo zmagoslavno domov in jo pustiš mesec dni na mizi, da ti je vselej pri roki. Na koncu jo najbrže nekomu poso-diš, in že je knjiga brez sledu iz-ginila. Po vsej priliki bo "ne-kje".

Jaz, na priliko, imam ogrom-no knjižnico, ki je "nekje" — in knjige sodijo pač že med red-ke predmete, ki imajo nekakšno polovičarsko in mračno bitnost, namreč tako, "da so nekje". Med to bažo lahko štejemo tudi dru-go rokavico, ključo, kladivo za domačo rabo, policijsko zglašil-nico in sploh vse važne listine. To so same take stvari, ki jih ne moreš nikoli najti — in ven-dar so "nekje".

Če kdo pograbi bankovec, ni človeka na svetu, ki bo dejal, da je "nekje", temveč bo vsakdo prepričan, da ga je izgubil, ali pa da mu ga je nekdo ukradel. Denimo pa, da pograbi "Ziv-ljenjsko pot Martina Komarja", že se vda v usodo in de: "Nekje je prav gotovo!"

Povem vam pa po pravici, da se mi še ne sanja ne, kje bi naj bil tale šmentani: "nekje". Ne gre mi v glavo, kam knjige izgi-nejo. Verujem pa, da bo moje prvo rajske presenečenje, ko bom nekdo prišel v nebesa (in to bo držalo, saj mi je neki kritik

prerokoval), da bom našel tam vse svoje knjige, ki so zdaj "ne-kje", lepo urejene in razvrščen-po vsebini in velikosti. Strebi-to bo knjižnica za bogove!

Samo pomislite, da bi knjig-ne imele te čudovite lastnosti, d-jih izgubite: koliko knjig bi mo-ralo biti na svetu! Rekel bi, d-bi bila vsa naša stanovanja kletmi in podstrežji vred pre-majhna. Na vso srečo pa imam knjige ta božji dar, da nena-dejano izginejo in so potlej "ne-kje", ne da bi jim bilo kaj ma-da bomo nekoč napenile svoj možgane in premisljeval, kj-prav za prav so. Knjig ne me-češ v smeti, še manj jih pa v pe-či sežigaš; njihov pogin je praskrivnost: "nekje" so.

Darilo

"Nejče, ali ti je tvoja bivša nevesta vrnila lišp, ko sta raz-drla razporoko?"

"Kaj še. Tako ji je bil všeč da mi ga je odkupila ... Denar-ja pa še do danes nisem videl."

Škoda časa

"Presrečna bi bila, ki bi bi vsaj en cel dan tako ljubezno-kakor so kavalirji v filmih."

"Verjamem. Toda—ali se ti sploh sanja, koliko jim za to plačajo?"

Listen to and Advertise over
PALANDECH'S YUGOSLAV RADIO
Folk Songs and Music
Tamburitz Orchestra
Station WVAE, Every Sunday 1 to 2
506 E. Clark St., Chicago — Mar. 1936

6 SHOPPING DAYS LEFT

"MAMA LOVES" NEW GLOVES

BUY CHRISTMAS SEALS

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene zmernne, unifjako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Tel. Rockwell 4904

CHICAGO, ILLINOIS

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklopu 11. radne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine in eni naročniki. List Prosveto stane za vse enake, za člana ali družino \$6.00 za eno letno naročnino. Kar pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.50 za tednik, so jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj vsi vrzoka, reči, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveto je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveto je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Člone in Chicago je \$7.50
1 tednik in..... 4.50	1 tednik in..... 6.00
2 tednika in..... 8.00	2 tednika in..... 9.00
3 tednika in..... 12.00	3 tednika in..... 12.00
4 tednike in..... 16.00	4 tednike in..... 16.00
5 tednikov in..... 20.00	5 tednikov in..... 20.00

Za Evrope je.....\$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli pred odrušine in se zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to tako naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto lista Prosveto. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo uničiti datum za to vsoto naročnina.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloge pošljite naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. družina \$.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga priložite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. družina \$.....

3).....Čl. družina \$.....

4).....Čl. družina \$.....

5).....Čl. družina \$.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....